

Dzień Kobiet i wykorzystanie fotografii z naruszeniem praw autorskich

Dzisiaj 8 marca, więc wpis zostanie poświęcony krótkiej historii o pewnym zdjęciu z okazji Dnia Kobiet i skutkach wykorzystania fotografii z naruszeniem praw autorskich.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 18 maja 2017 r., sygn. I ACa 926/16, fotografia może być utworem w rozumieniu ustawy prawie autorskim i prawa pokrewnych stanowi bowiem rezultat pracy powoda jako twórcy. Jest przejawem jego działalności twórczej i ma indywidualny charakter. Z uwagi na powyższe, autorowi fotografii przysługuje wyłączne prawo do korzystania z tego utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu (art. 17 prawa autorskiego).

Niniejsze orzeczenie ma swoje źródło w następującej sytuacji.

Fotograf w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zajmował się także sprzedażą licencji na wykorzystanie swoich zdjęć. Sprzedaż ta odbywała się poprzez stronę internetową. Na stronie zamieszczane były zdjęcia wraz z ceną, za którą udzielana była licencja. Na stronie internetowej znajdowała się również notka o autorze zdjęć.

W ofercie znajdowała się licencja na fotografię przedstawiającą leżący bukiet tulipanów z napisem „DZIEŃ KOBIET 8 MARCA”. Koszt licencji wynosił 528,25 zł netto. We właściwościach pliku w sposób weryfikowalny umieszczone zostało na stałe imię i nazwisko autora fotografii (powoda) ze wskazaniem, że przysługują mu prawa autorskie do zdjęć (pliku) wraz ze wskazaniem numeru telefonu.

Opisywane zdjęcie zostało wykorzystane bez zgody powoda na stronie internetowej siłowni. W związku ze stwierdzonym naruszeniem autor zdjęcia skierował do właściciela siłowni wezwanie do naprawienia szkody poprzez zapłatę sumy pieniężnej. Pozwany nie zadośćuczynił wezwaniu powoda, wobec czego zostało wytoczone powództwo przed Sądem Okręgowym w Białymstoku.

Pozwany nie zgodził się z twierdzeniami powoda i wniósł o oddalenie powództwa. W ocenie właściciela siłowni zdjęcie zamieszczone na jego stronie internetowej nie podlega ochronie prawnoautorskiej. Wynika to z faktu, że zostało ono zmodyfikowane przez osobę trzecią. Na fotografii umieszczono logotyp siłowni oraz indywidualny tekst. Zmieniono również jakość zdjęcia. W konsekwencji stało się ono częścią innego, nowego utworu. Właściciel siłowni podkreślił również, że nie pobrano spornej fotografii ze strony internetowej należącej do autora zdjęć.

Czym są prawa autorskie?

Przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór). W szczególności przedmiotem prawa autorskiego są utwory:

- wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi (literackie, publicystyczne, naukowe, kartograficzne oraz programy komputerowe),
- plastyczne,
- fotograficzne,
- lutnicze,
- wzornictwa przemysłowego,
- architektoniczne, architektoniczno-urbanistyczne i urbanistyczne,
- muzyczne i słowno-muzyczne,

- sceniczne, sceniczno-muzyczne, choreograficzne i pantomimiczne,
- audiowizualne (w tym filmowe).

Co nie jest objęte prawami autorskimi?

Ochroną objęty może być wyłącznie sposób wyrażenia. Oznacza to, że ochroną nie są objęte odkrycia, idee, procedury, metody i zasady działania oraz koncepcje matematyczne.

Co ustaliły sądy w opisanej sprawie?

Sądy obu instancji nie przychyliły się do stanowiska pozwanego. Sąd Apelacyjny w Białymstoku przypomniał, że zgodnie z art. 1 ust. 1 prawa autorskiego przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór), zaś dzieła fotograficzne zasadniczo należą do kategorii zdefiniowanej w tym przepisie (art. 1 ust. 2 pkt 3 prawa autorskiego). Niewątpliwie cechy zindywidualizowanej twórczości tracą zdjęcia wytwarzane wedle określonego wzorca (schematu), którego źródłem może być ustawa (np. fotografie do dokumentów tożsamości) lub służące celom badawczym, dokumentacyjnym i poglądowym (np. zdjęcia rentgenowskie, ilustracje podręcznikowe czy katalogowe).

Jak podkreślił Sąd Apelacyjny w Białymstoku, przejawem twórczości w fotografowaniu jest uzyskany przez twórcę efekt świadomego wyboru: momentu fotografowania, punktu projekcji, kompozycji, kadrowania, oświetlenia, ustalenia głębi, ostrości i perspektywy, zastosowanych efektów specjalnych oraz zabiegów zmierzających do nadania fotografii określonego charakteru nadającego mu indywidualny charakter. W ocenie Sądu przedmiotowa fotografia spełniała wymienione cechy. Z tego

powodu uznano ją za utwór w rozumieniu art. 1 ust. 1 prawa autorskiego, zaś jej wykorzystanie – zarówno w całości, jak i jej części bez zgody autora (powoda) – stanowi przejaw naruszenia praw autorskich twórcy. Poddanie fragmentu cudzego utworu, w szczególności pozbawienie go tytułu i pewnych jego elementów, nie może być uznane za „opracowanie cudzego utworu” w rozumieniu art. 2 ust. 1 prawa autorskiego, w sytuacji, gdy ochronie podlega utwór jako integralna całość, a zatem przedmiotem ochrony objęte są również jego części.

Dodatkowo Sąd Okręgowy w Białymstoku w wyroku I instancji (z dnia 2 września 2016 r., sygn. VII GC 329/15) podkreślił, że w kontekście naruszenia prawa autorskiego bez znaczenia pozostaje okoliczność, skąd została pobrana fotografia – czy bezpośrednio ze strony autora (powoda), czy też z innego źródła. Dla prawnoautorskiej ochrony nie ma znaczenia, w jaki sposób dokonujący naruszenia wszedł w posiadanie utworu lub też w jaki sposób utwór do niego dotarł. Jak wskazał Sąd Okręgowy w Białymstoku, w orzecznictwie sądowym przyjmuje się, że naruszenie zawinione w rozumieniu art. 79 prawa autorskiego to naruszenie popełnione zarówno z winy umyślnej, jak i nieumyślnej (cytowane tam orzeczenie: wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 września 2012 r., sygn. I ACa 595/12).

W przedmiotowej sprawie powód, któremu przysługiwały autorskie prawa majątkowe, mógł żądać od pozwanego, który naruszył ww. prawa, naprawienia wyrządzonej szkody poprzez zapłatę należności za wykorzystanie utworu bez zgody.

Niniejszy artykuł ma charakter wyłącznie edukacyjny i nie stanowi porady prawnej ani opinii prawnej. Zapoznaj się z [notą prawną](#).

Jeżeli potrzebujesz indywidualnej pomocy związanej

dostosowaniem się do zmian prawnych, napisz na napisz@tudzialprawny.pl.

Stan prawny na dzień: **7.03.2020** r. Aktualizacja: **1.11.2023** r.

Bibliografia

1. Wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 2 września 2016 r., sygn. VII GC 329/15, dostępny w Systemie Informacji Prawnej Lex pod numerem LEX nr 2371641 lub Systemie Informacji Prawnej Legalis pod numerem Legalis nr 1657124.
2. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 18 maja 2017 r., sygn. I ACa 926/16, dostępny w Systemie Informacji Prawnej Lex pod numerem LEX nr 2323722 lub Systemie Informacji Prawnej Legalis pod numerem Legalis nr 1657124.
3. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2002 r., sygn. III CKN 1096/00, Lex nr 81369.

Źródło zdjęcia: Pixabay, Pexels, <https://www.pexels.com/pl-pl/zdjecie/biala-drewniana-kostka-272976/>, dostęp: 29.11.2023 r.